

У завданнях 26—30 до кожного із чотирьох фрагментів інформації, позначених цифрою, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблицях відповідей до завдань на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви).

26. Доберіть до кожного речення (1—4), у якому зроблено пропуск, відповідний за значенням фразеологізм (А—Д).

Речення	Фразеологізм
1 Він не міг [...] і спокійно чекати, коли не відомо, що з другом.	А припадати до душі
2 Я готовий був швидше [...], ніж би розказувати йому про свої шкільні неприємності.	Б прикусити язика
3 Замість того, щоб визнати помилки, ми часто намагаємося [...], даремно витрачаючи час і життєву енергію.	В провалитися крізь землю
4 Зараз диванним критикам варто [...] й не розхитувати емоції суспільства.	Г замести сліди
	Д сидіти склавши руки

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

27. З'ясуйте, якою частиною мови (А—Д) є виділені слова (1—4) в реченні (цифра позначає наступне слово).

Речення	Частини мови
А ми (1)тую червону калину підіймемо, (2)а ми нашу (3)славну Україну, (4)гей, гей, розвеселимо! (С. Чарнецький)	А іменник
	Б прикметник
	В займенник
	Г сполучник
	Д вигук

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Пісня «Ой у лузі червона калина...»

28. Доберіть умову вживання тире (1—4) до кожного прикладу речення (А—Д).

Умова вживання тире	Приклад речення
1 тире в реченні з однорідними членами	А «Україна всесвіту» — мультимедійне шоу для всієї родини, на яке запрошує київський розважальний центр «Gulliver».
2 тире між підметом і присудком	Б Завдяки сучасним технологіям — проєкції 360°, кінетичним інсталяціям і звуковим ефектам — глядачі повністю зануряться в космічний і символічний світ, у якому історія України відкриється по-новому.
3 тире при відокремленій прикладці	
4 тире на місці пропущеного члена речення	

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Приклад речення

- В Космічність, мудрість і сердечність — такі риси українців, на думку авторів проєкту, визначають сутність нації.
- Г Технічне втілення шоу отримало завдяки івент-компанії «Meet Future Event», а візуальний контент — завдяки компанії «Magic Innovations».
- Д Хочете отримати неймовірні враження й по-новому побачити нашу історію — реєструйтеся на сайті ТРЦ «Gulliver» і приходьте!

29. З'ясуйте, яким членом речення є виділене слово.

Член речення	Приклад речення
1 підмет	А Галю моя, Галю, дай води <i>напиться</i> .
2 додаток	Б Та <i>найсильнішим</i> зараз було бажання <i>послати</i> .
3 означення	В Олена зайшла в інтернет <i>подивитися</i> розклад поїздів.
4 обставина	Г <i>Цього не може бути!</i>
	Д <i>Творити</i> вільно — то найбільше щастя.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

30. З'ясуйте, який вид підрядної частини (А—Д) відповідає кожному фрагменту складного речення (1—4).

Речення	Вид підрядної частини
1 Ніхто не знає, як...	А обставинна способу дії
2 Як у цей день піде сніг, то весь рік...	Б означальна
3 Буде так, як...	В з'ясувальна
4 Як прийде весна, ...	Г обставинна умови
	Д обставинна часу

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Варіант 4

Завдання 1—10 мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

Відео-коментар

1. Однаковий звук позначають букви, підкреслені в окремих словах речення

- ☐ А Тебе не вчили, що у відер легше зледіти.
☐ Б Майстром стає той, хто створює свій інструмент.
☐ В Алмази дозрівають довго, а діаманти довго шліфують.
☐ Г Ти не перший, не кращий – ти неповторний.

2. Прочитайте речення (цифра позначає наступне слово).

І вже (1)близько теплі (2)весняні дні, коли в повітрі (3)зрання висить (4)виразний (5)чарівний аромат квітів і хочеться (6)закінчити всі невідкладні справи, забути про (7)обіцянки й просто (8)помовчати серед краси.

НЕПРАВИЛЬНО підкреслено букви на позначення наголошених голосних у всіх словах, позначених цифрами

- ☐ А 1, 3, 5 ☐ В 3, 5, 7
☐ Б 2, 4, 6 ☐ Г 1, 6, 8

3. Букву *е* на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка

- ☐ А військовий т..пловізор, винахідливі к..яни
☐ Б радісні хв..лини, цьогорічний В..ликдень
☐ В пр..вентивний удар, поодинокі с..рени
☐ Г загрозливий джав..лін, сув..нірний півник

4. Префікс *з-* треба писати в усіх словах рядка

- ☐ А ..чепити, ..жувати, ..сушити
☐ Б ..копати, не..проста, ..писати
☐ В ..ходити, ..формувати, ..терти
☐ Г ..творити, ..піткати, ..кріпити

5. З дефісом треба писати слова в рядку

- ☐ А загально/військовий, давно/відомий
☐ Б будь/ласка, інфра/структура

- ☐ В синьо/жовтий, генерал/майор
☐ Г мульти/предметний, супер/герой

6. М'який знак на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка

- ☐ А сокал..ський, п'ят..десят
☐ Б зірон..ці, піднос..ся
☐ В воїн..ський, Хар..ків
☐ Г шафоч..ка, мен..ший

7. Велику літеру взято правильно в реченні

- ☐ А Чорнобаївка — це село за 10 км на Північ від Херсона, де розташовано військовий аеродром, а неподалік — Херсонський аеропорт.
☐ Б Національний балет Грузії під керівництвом Сухішвілі, виступаючи, виніс прапор України на підтримку нашого народу в боротьбі із загарбниками.
☐ В Прем'єр-міністр Борис Джонсон повідомив, що Велика Британія готова взяти шефство над відновленням Києва і київської області після війни.
☐ Г Головнокомандувач збройних сил України генерал Валерій Залужний дякує фонду компетентної підтримки української армії «повернись живим» за допомогу.

8. Прочитайте уривок тексту.

Сьогодні ми нищимо ворога на всіх фронтах. Мова стала тією зброєю, яку видали кожному ще від (1)народжен..я. Щоб крити ворога не артою, а мовою, не потрібно проходити спеціальних (2)навчан..ь і (3)жміс..ія у (4)військ..оматі. (5)Достатн..ьо лише нею розмовляти. Вирішивши забувати російську й вивчати українську, ви робите досить для (6)завершен..я цієї війни (О. Дубчак).

З подвоєнням треба писати всі слова (цифра позначає наступне слово)

- ☐ А 1, 4, 5 ☐ В 2, 3, 4
☐ Б 3, 5, 6 ☐ Г 1, 4, 6

9. Спільнокореневим до слова *стриха* є

- ☐ А острів ☐ В острішок
☐ Б стрижень ☐ Г постривати

10. Лексичну помилку допущено в рядку

- ☐ А здобути перемогу ☐ В призвести до поразки
☐ Б підібрати слово ☐ Г влучити в ціль

Зверніть увагу! Дієприслівник і дієприслівниковий зворот у реченні позначають другорядну дію, яка стосується того самого виконавця, що й присудок (зазвичай підмета). Недотримання цього правила зумовлює синтаксичні помилки і спотворює зміст речення, наприклад: Навчаючись у четвертому класі, батьки віддали мене до музичної школи (зі структури речення зрозуміло, що батьки віддали дитину до школи, коли самі навчалися в четвертому класі, а це неможливо). Правильний варіант: Коли я навчався в четвертому класі, батьки віддали мене до музичної школи. / Навчаючись у четвертому класі, я почав ходити до музичної школи.

Дієприслівниковий зворот також не можна вводити в односкладне безособове речення (окрім випадків, коли у складі присудка є інфінітив), оскільки в ньому немає виконавця дій. Тому речення Приїхавши додому, їм було сумно граматично неправильне. Правильно: Приїхавши додому, вони сумували. / Удома їм було сумно. / Приїхавши додому, можна ї посумувати.

Складне речення. Загальна характеристика

Складним називаємо речення, що має дві граматичні основи або більше.

Для того щоб з'ясувати, чи складне речення, треба визначити в ньому граматичні основи. Пам'ятайте про те, що частини складного речення можуть бути односкладними чи неповними, адже фактично вони є еквівалентами простих речень. Порівняйте за будовою речення в цитаті: Двоє дивляться вниз. Один бачить калюжу, другий — зорі (О.Довженко). Як бачимо, перше речення просте, двоскладне, повне; друге — складне з обома двоскладними частинами, друга з яких неповна.

Залежно від способу зв'язку між частинами складного речення визначають його тип.

Сполучникове речення (частини речення з'єднуються сполучниками)		Безсполучникове речення (частини речення з'єднуються без сполучників)	Речення із різними видами зв'язку
складносурядне	складновідрядне		
частини речення рівноправні	одна частина залежить від іншої, від головної до залежної можна поставити питання	різні смислові зв'язки між частинами передаються різною інтонацією	частини поєднані сурядним, підрядним і безсполучниковим зв'язком у різних комбінаціях
Розділові знаки між частинами			
, : рідше —	,	, : — :	залежно від типу зв'язку
<u>Вздояж неба</u> <u>зацвітає верболіз,</u> <u>і світ нові вбирає</u> <u>імена, і я люблю</u> (М. Савка).	<u>Чом ти не прийшов,</u> <u>(коли?) як місяць зійшов</u> (Нар. тв.).	<u>Несе Галя воду,</u> <u>коромисло гнеться,</u> <u>за нею Іванко, як</u> <u>барвінок, в'ється</u> (Нар. тв.).	<u>Душа страждає, звук</u> <u>трембіти лунає, а що</u> <u>серце кохає,</u> <u>бо гаряче, мов жар</u> (Я. Барнич).

Розділові знаки в складносурядному реченні

Між частинами складносурядного речення здебільшого ставиться розділовий знак.

Розділовий знак	Правило	Приклад
Кома	ставимо між частинами речення здебільшого	<u>Вічна ніч чорніла, і стояв туман</u> (Олександр Олесь).
Крапка з комою	ставимо на місці коми, якщо хоча б одна частина значна за об- сягом і має свої розділові знаки	<u>Все зраділо, стрічаючи день; і день зрадів,</u> <u>розцвітаючи, ясний, теплий, погожий</u> (Панас Мирний).
Тире	ставимо, якщо частини речення передають швидко зміну подій	<u>Стояв спекотний, задушливий день — і раптом</u> <u>почалася шалена злива.</u>
	якщо в другій частині висновок або наслідок того, про що йдеться в першій	<u>Всім серцем любіть Україну свою — і вічні ми</u> <u>будемо з нею!</u> (В. Сосюра).

Зверніть увагу! Варто розрізняти прості речення, ускладнені однорідними членами, та складні речення, оскільки структура визначає пунктуацію. Проаналізуємо розділові знаки в реченні: Рідна мати моя, ти ночей не доспала і водила мене у поля край села, і в дорогу далеко ти мене на зорі проводжала... (А. Малишко). Кому перед першим сполучником *і* не ставимо, оскільки він з'єднує однорідні присудки; перед другим ставимо, адже він з'єднує дві частини складносурядного речення.

Кому між частинами складносурядного речення *не ставимо*, якщо частини з'єднані неповторюваними сполучниками *і, а, та* (у значенні *і*), *або, чи* за таких умов:

- Мають спільний другорядний член речення (переважно обставину, питання до якої ставимо від присудків обох речень): Так у співах та в каторжній роботі кінчається березень і починається квітень (Ю. Яновський). Порівняйте: Кінчається березень, і починається квітень.
- Мають вставну конструкцію або частку *лише, тільки, ще, навіть*, які стосуються обох речень: Лише гул од копит степом котився та хліба шелестіли (А. Головка). Порівняйте: Гул од копит степом котився, та хліба шелестіли.
- Мають спільну підрядну частину (переважно обставинну, щодо якої обидва речення є головними, тобто від обох ставимо питання до підрядної): Коли ти високо, то зорі навколо і небо так низько (С. Вакарчук). Порівняйте: Зорі навколо, і небо так низько.
- Є односкладними називними чи безособовими реченнями: Душа і дощ (О. Пахльовська); Холодно і млосно (В. Симоненко). Порівняйте: Звання, і прізвища, і дати (Л. Костенко).
- Є питальними, спонукальними чи окличними реченнями: Хто ти й де твої батьки? Хай буде мир в Україні та весна в душі!